

Statnett SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 10.12.2018
Vår ref.: 201832820-5
Arkiv: 623
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Karl Magnus Ellinggard

Vedtak om gebyrmodell for finansiering av Elhub

Med hjemmel i avregningskonsesjonens vilkår 12.4 fatter NVE vedtak om fastsettelse av gebyrer for Elhub. Vedtaket innebærer at nettselskapene skal dekke 80 % av gebyrinntektene til Elhub, mens 20 % skal dekkes av kraftleverandørene. Alle elhubbrukere skal betale et fastgebyr på 51 000 kroner. Resten av inntektene skal dekkes gjennom gebyr per målepunkt. Tredjeparter skal betale et gebyr per målepunkt som tilsvarer 25 % av det kraftleverandørene betaler. Gebyret for tredjeparter skal gå til forholdsmessig reduksjon i nettselskapenes og kraftleverandørenes målepunktavhengige gebyr.

Bakgrunn

I brev av 28.mai 2013 til avregningsansvarlig (Statnett) ber NVE om at arbeidet med utvikling av datahub for det norske kraftmarkedet settes i gang i henhold til vilkår 12.1 i avregningskonsesjonen. I brevet gir NVE følgende føringer for fastsettelse av gebyrer for utvikling og drift av datahub:

- De samlede gebyrene skal fastsettes slik at inntekter ved drift av Elhub over tid skal dekke kostnadene ved utredning, utvikling og drift og gi en rimelig avkastning ved effektiv drift.
- Statnett skal utarbeide forslag til gebyrstruktur i samarbeid med bransjen. Gebyrstrukturen skal godkjennes av NVE.
- Dersom drift av Elhub opphører før kostnadsdekning er nådd, vil kostnadene Statnett har hatt ved utredning og utvikling kunne dekkes gjennom andre løsninger.

Avregningsansvarlig har lagt frem utkast til gebyrmodell for bransjerådet og gitt bransjeaktører mulighet til å gi innspill til gebyrmodellen. 16. oktober 2015 la avregningsansvarlig frem et forslag til gebyrmodell for bransjen med høringsfrist 4. november 2015. Etter høringen ble oppdatert notat om gebyrmodell forelagt bransjerådet som ga ytterligere innspill til notatets innhold. Bransjerådet (inkl. bransjeorganisasjonene) stilte seg bak forslaget til avregningsansvarlig med forbehold om at fastgebyret skal være 15 % av totale kostnader og ikke et fast beløp, at tredjeparter skal belastes likt som kraftleverandører (opprinnelig foreslått å dekke 25 % av kraftleverandørenes målepunktavhengige gebyr) og at bruttofordelingen mellom nettselskap og kraftleverandører skal være henholdsvis 80 % og

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvieien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

20 %. Disse innspillene ble tatt til følge av avregningsansvarlig som overleverte endelig forslag til gebyrmodell til NVE 19. februar 2016.

Avregningsansvarliges forslag til gebyrmodell for Elhub av 19. februar 2016

Førende prinsipper

I utredningen av gebyrmodell for Elhub la avregningsansvarlig vekt på følgende førende prinsipper for gebyrmodellen:

1. Modellen skal sikre inndekning av Elhub sine kostnader inklusiv rimelig avkastning ved effektiv drift.
2. Alle brukere av Elhub skal betale gebyrer. Unntaket er offentlige instanser som NVE, SSB, Enova, godkjente forskningsinstitusjoner samt tjenesteleverandører som opptrer på vegne av andre aktører som betaler Elhub gebyrer.
3. For de tjenester som Elhub yter skal faktiske kostnader reflekteres
4. Aktørens nytte ved bruk av Elhub skal reflekteres
5. Modellen skal ha en utjevningseffekt over flere år for å skape forutsigbarhet
6. Modellen skal være markedsnøytral i den forstand at den ikke skal favorisere noen aktører
7. Modellen skal i så liten grad som mulig gi vridningseffekter i den forstand at en aktør vil tilpasse sine aktiviteter for å minimere gebyret til Elhub.

Gebyrelementer

Gebyrmodellen som avregningsansvarlige har foreslått er basert på et årlig fastgebyr per aktør og et målepunktavhengig gebyr. Avregningsansvarlig foreslår å differensiere gebyrer for ulike typer aktører, slik at det målepunktbaserte gebyret varierer ut fra type aktør (se drøfting av andeler per aktørtype nedenfor).

Nivået for det årlige fastgebyret baserer seg på estimerte kostnader for å håndtere en aktør uavhengig av transaksjoner og antall målepunkt. De estimerte kostnadene er basert på dagens Ediel tjeneste samt erfaringer fra den danske datahuben. Bransjerådet anbefalte at summen av det årlige fastgebyret skal utgjøre 15% av kostnadsgrunnlaget som innebar et fastgebyr på ca. 51.000,- NOK per aktør per år. Beløpet inkluderer da eksisterende Ediel-tjeneste som i dag ligger på henholdsvis 14.500,- NOK for nettselskaper og 17.500,- NOK for kraftleverandører.

I utredningen av gebyrelementer ble det vurdert å fastsette gebyr ut fra omsatt volum eller etter antall transaksjoner, men avregningsansvarlig antar at dette gjenspeiler kostnadsgrunnlaget i liten grad og kan medføre at aktørene tilpasser sin adferd for å redusere gebyrene som gir ugunstige virkninger. Avregningsansvarlig anbefaler at gebyr basert på antall henvendelser bør vurderes senere i driftsfasen når Elhub har mer erfaring med drift og support.

Utredningen konkluderer med at gebyrene bør beregnes ut fra et målepunktavhengig gebyr og et fast gebyr. Målepunktavhengig gebyr faktureres den enkelte aktør per måned etterskuddsvis. Fast årlig gebyr belastes årlig med kvartalsvis avkortning ved nyetablert virksomhet eller avgang.

Andel for aktørtype

I forslaget til gebyrmodell differensieres det mellom aktørtyper. I vurderingen av hvor stor andel hver aktørtype skal belastes, har avregningsansvarlig lagt vekt på følgende prinsipper:

1. Nettselskapene har i henhold til regelverket en plikt til å understøtte markedet og Elhub skal utføre monopoloppgaver som nettselskapene ellers skulle ha utført.
2. I henhold til regelverket har kraftleverandører og 3.parter rett på å få utført de tjenestene Elhub skal yte dem.
3. Fordelingen bør gjenspeile de respektive parters nytteeffekt av Elhub
4. Fordelingen skal bidra til å holde fokus på kostnadseffektivitet i Elhub og bransjen totalt
5. Fordelingen skal være markedsnøytral i den forstand at den ikke skal favorisere noen aktører
6. Velfungerende konkurranse i sluttbrukermarkedet

Punkt 1 og 2 ovenfor er gitt størst vekt i forslaget og tilsier isolert sett at fordelingen mellom nettselskap og markedsaktører bør være henholdsvis 100% og 0%. Punkt 3 om nytteeffekter og punkt 4 om kostnadseffektivitet innebærer at også kraftleverandører og tredjeparter bør dekke en del av kostnadene i Elhub.

Forslaget konkluderer med at nettselskapene bør dekke en vesentlig større andel enn kraftleverandører og tredjeparter. Men de sistnevnte skal også dekke en andel fordi de har nytteeffekter av Elhub. I forslaget legges det til grunn at nettselskapene skal dekke 80 % av kostnadsgrunnlaget til Elhub og at kraftleverandørene skal dekke 20 %.

Gebyrmodell

Den foreslåtte gebyrmodellen beskrives som følger:

$$G(x_t) = F(x_t) + M(x_t) = F(x_t) + \left[mp(x_t) \times \left(\frac{(a_t Ek - \sum_{x_t=1}^{x_t=N} F(x_t))}{\sum_{x_t=1}^{x_t=N} mp(x_t)} \right) \right]$$

og,

$$\sum_{t=1}^{t=n} a_t = 1$$

G = Sum årlig gebyr for aktør

x = aktør

t = aktørtype

F = årlig fastgebyr

M = årlig målepunktavhengig gebyr

mp = antall målepunkt

Ek = Elhub kostnadsgrunnlag

a_t = andel av total Elhub kostnad som skal belastes aktørtype t (a_{nettselskap} = 0,8 og a_{kraftleverandør} = 0,2)

Revidering av gebyrmodellen

Gebyrmodellen som helhet foreslås revidert før utløpet av første gebyrperiode. Første gebyrperiode foreslås å gjelde i tre år.

Høringsuttalelser til gebyrmodell

Bransjerådet har stilt seg bak det oversendte forslaget til gebyrmodell fra avregningsansvarlig. Mange av høringsinstansene var også positive til det opprinnelige høringsforslaget. Med utgangspunkt i at det kun er foretatt mindre justeringer siden høringen antar NVE at også den foreslåtte gebyrmodellen har relativt bred støtte i bransjen.

I høringsinnspillene til avregningsansvarlig er det også negative synspunkter fra enkelte aktører til gebyrmodellen. I det følgende vil de mest relevante innspillene gjengis:

- Bergen Energi, Albert Collett, Fjord Energi, Meløy Energi, Mykleby Maskin ønsker lavere fastgebyr.
- Hafslund Nett foreslår at det fastsettes et større fastgebyr per aktør. I høringsuttalelsen og i møte med NVE har selskapet gitt uttrykk for at gebyrmodellen bør ta større hensyn til stordriftsfordeler som Hafslund Nett har nytte av i dag og som de mener de vil miste med den foreslåtte modellen.
- Fortum foreslår at fastgebyret kan heves for å øke soliditet i bransjen og redusere antall aktører.
- TrønderEnergi Nett og Nordlandsnett mener kraftleverandørene skal dekke en større andel av kostnadene ved Elhub enn det som er foreslått.
- KS Bedrift, DEFO og Hafslund Nett ber om at gebyrene ikke inngår i effektivitetsanalysen til nettselskapenes inntektsrammer
- KS og DEFO ber om utredning av mulig rabatt for allianser.
- Nord Pool mener at fastgebyret kan gi konkurransehemmende effekter for sluttbrukere som handler kraft i organiserte markeder.

Kommentarer til varsel om vedtak

NVE har mottatt kommentarer til varselet om vedtak fra Energi Norge og Statnett. Energi Norge har kommentert at de ikke ønsker at NVE fastsetter krav til gebyrmodell for tiden etter første gebyrperiode, og at man bør legge til grunn bare deler av investeringen for Elhub i kostnadsgrunnlaget for Elhub-gebyrene.

Statnett har kommentert at de ønsker å fakturere for fastgebyret på månedlig basis og at nettselskap ikke bør belastes dobbelt fastgebyr som følge av leveringspliktig kraftleveranse. I tillegg ønsker Statnett å ilegge systemleverandører et årlig fastgebyr på kr 15000 - 20000 på samme måte som de gjør i dag for systemleverandørenes tilgang til Edielportalen.

NVEs vurdering

Elhub skal gi nytte til alle sluttbrukere i form av et mer effektivt sluttbrukermarked og tilgang til nye tjenester. Elhub skal kun forestå monopoltenester og overtar ved driftsettelse en rekke oppgaver fra nettselskapene. NVE støtter derfor forslaget om at nettselskapene bør dekke hoveddelen av gebyrene til Elhub.

NVE legger til grunn at gebyrmodellen i hovedsak bør gjenspeile kostnadene som aktørene påfører Elhub. Det er ikke hensiktsmessig å utforme gebyrmodellen for å premiere store brukere uten at dette kan gjenspeiles i kostnadsfordeler for driften av Elhub, og det er heller ikke grunnlag for å gi rabatt til svært små brukere siden disse vil påføre Elhub en aktørkostnad på samme måte som alle andre brukere. Avregningsansvarlig bør benytte et fast årlig gebyr per aktør basert på marginalkostnaden for Elhub ved å inkludere en ny aktør i Elhub. Størrelsen på fastgebyret bør derfor ikke beregnes som en fast andel av de totale kostnadene til Elhub slik bransjerådet har ønsket.

Kostnadene som ikke dekkes inn gjennom fastgebyr skal fordeles jevnt på målepunktene i nettet, slik at kostnaden til Elhub dekkes på en rimelig måte av sluttbrukerne gjennom nettleie og kraftleveranse. En jevn fordeling av gebyrer per målepunkt vil være rimelig siden nytten av Elhub skal være lik for alle sluttbrukere. I den grad enkelte nettselskap i dag har stordriftsfordeler i utførelsen av oppgaver som Elhub skal overta, kan ikke disse selskapene forvente at de skal beholde fordelene innenfor gebyrmodellen.

For første gebyrperiode må fastgebyret baseres på et estimat av marginalkostnaden. NVE legger til grunn at avregningsansvarlig benytter en sats på 51 000 NOK for den første gebyrperioden. Dette vil gi brukerne av Elhub forutsigbarhet. For påfølgende gebyrperioder bør avregningsansvarlig fastsette gebyrene basert på erfarte aktørkostnader.

Kraftleverandører og tredjeparter har ulike roller i Elhub og ulik tilgang til tjenester og grensesnitt i Elhub. Elhub er spesielt tilrettelagt for kraftleverandørenes virksomhet, som har tilgang til alle opplysninger som er knyttet til målepunkt og måleverdier, samt mulighet til å gjennomføre leverandørskifter og anleggsovertagelse gjennom forretningsprosesser i Elhub. Tredjeparter har ikke adgang til forretningsprosessene i Elhub, og deres nytte er derfor begrenset til at de kan få tilgang til måleverdier og kundeopplysninger etter samtykke fra sluttbruker. Kraftleverandører har derfor større nytte av Elhub enn tredjeparter, og det vil være rimelig at tredjeparter ikke belastes like høye gebyrer som kraftleverandører. Et annet viktig hensyn er at tredjepartstilgang kan bidra til økt nytte gjennom innovasjon og tjenesteutvikling. NVE ønsker å bidra til at flere selskap utvikler nye energitjenester og legger derfor til grunn at tredjeparter kun skal belastes en fjerdedel av kraftleverandørenes målepunktavhengige gebyr som opprinnelig foreslått av avregningsansvarlig.

NVE anser at det ikke er grunnlag for å likestille vilkår for kraftleverandører og tredjeparter i Elhub av hensyn til konkurranse. Kraftleverandører vil kun være i et direkte konkurranseforhold dersom de selv tilbyr lignende tilleggstjenester som tredjepart. Det er ingen hindre for at kraftleverandører også kan opptre som tredjepartsleverandør i Elhub på lik linje med andre tredjeparter.

Ifølge avregningsansvarlig vil ikke allianser og andre samarbeidsformer påvirke kostnadsgrunnlaget knyttet til administrasjon av aktører i Elhub siden antallet aktører ikke endres ved dannelse av allianser. Uavhengig av hvordan rapportering til Elhub er organisert, må Elhub forholde seg til selskapene som er juridisk ansvarlig for de ulike virksomhetene, og vil ha samme kostnadsbilde knyttet til registrering og oppfølging av de juridisk ansvarlige selskapene. NVE legger til grunn at det skal beregnes ett gebyr for hvert selskap med tredjepartstilgang og for hvert selskap som innehar rolle som nettselskap eller kraftleverandør og har gyldig omsetningskonsesjon.

Slik gebyrmodellen er utformet vil Elhub få merinntekt gjennom gebyrene for tredjeparter. NVE legger til grunn at avregningsansvarlig utjevner gebyrene slik at det ikke tas inn mer enn kostnadsgrunnlaget tilsier. Det legges også til grunn at kostnadsgrunnlaget beregnes slik at avregningsansvarlig får rimelig avkastning ved effektiv drift. NVE planlegger en økonomisk regulering av Elhub som sikrer rimelig avkastning gitt effektiv drift.

Inntektsreguleringen av nettselskapene vil ikke ha betydning for vedtak om gebyrmodell for Elhub. Vi har derfor ikke vurdert forhold knyttet til inntektsreguleringen i denne omgang. Dette forholdet kan evt. vurderes ved neste revisjon av forskrift om kontroll av nettvirksomhet. Det er viktig med forutsigbarhet for aktørene. NVE legger til grunn at gebyrmodellen skal gjelde for de første tre hele kalenderårene Elhub er i drift, og at det vedtas gebyrmodell for påfølgende perioder i god tid før ikrafttredelse. Ved kommende revisjoner av gebyrmodellen kan man ta hensyn til utviklingen i kostnadsstrukturen til Elhub. Ved behov kan NVE fatte vedtak om fastsettelse av gebyrer jf. vilkår 12.4 i avregningskonsesjonen.

NVE legger til grunn at alle nettselskap, kraftleverandører og tredjeparter skal være gebyrpliktige. Systemleverandører kan også ilegges gebyrer for tilknytning til Elhub. Det skal ikke gis gebyr for NVE, SSB, forskningsinstitusjoner godkjent av Datatilsynet, samt tjenesteleverandører som opptre på vegne av andre aktører som betaler Elhub-gebyrer. Nettselskap skal ikke belastes ekstra fastgebyr som følge av leveringspliktig kraftleveranse.

Det årlige fastgebyret kan deles opp slik at gebyrene faktureres brukerne av Elhub månedlig.

Vedtak om gebyrmodell

I henhold til avregningskonsesjonens vilkår 12.4 pålegges avregningsansvarlig å benytte følgende hovedprinsipper for finansiering av Elhub:

- Nettselskap skal i utgangspunktet dekke 80 % av gebyrinntektene for Elhub, mens kraftleverandørene dekker 20%. Avregningsansvarlig skal benytte estimat på gebyrinntekt fra tredjeparter basert på forventet antall tredjeparter og antall målepunkt som bidrar til at forholdsmessig andel av gebyrinntekt fra nettselskap og kraftleverandører reduseres tilsvarende.
- Fastgebyr for nettselskap, kraftleverandører og tredjeparter skal settes til 51 000 kroner i året per selskap.
- Målepunktavhengig gebyr for tredjeparter skal settes til 25 % av det målepunktavhengige gebyret til kraftleverandørene.
- Avregningsansvarlig skal fastsette gebyrene i god tid før gebyrperioden starter. Den første perioden gjelder fra oppstart av Elhub og frem til 31. desember 2022. Påfølgende gebyrperioder skal ha 3 års varighet.
- Fremtidige endringer i fastgebyr for nettselskap, kraftleverandører og tredjeparter skal gjenspeile faste kostnader for Elhub per aktør.

Med hilsen

Guro Grøtterud
seksjonssjef

Karl Magnus Ellinggard
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

DistriktsEnergi

Elhub AS

Energi Norge

KS Bedrift